**LIGJ**
**Nr. 54/2019**

# PËR NISMËN LIGJVËNËSE TË ZGJEDHËSVE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Në mbështetje të neneve 78, 81, pika 1, dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e një grupi deputetësh,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1
**Qëllimi dhe objekti i ligjit**

1. Ky ligj vendos procedurat për ushtrimin e nismës ligjvënëse të zgjedhësve në Republikën e Shqipërisë, të sanksionuar nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë.
2. Nisma ligjvënëse e zgjedhësve synon përfshirjen e tyre në proceset vendimmarrëse dhe realizohet nëpërmjet propozimit të projektligjeve.

Neni 2
**Parimet bazë**

1. Ndalohet çdo lloj kufizimi për të marrë pjesë në procesin e propozimit të projektligjeve, bazuar në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen nga diskriminimi.
2. Procesi i nismës ligjvënëse zhvillohet në respektim të të drejtave të njeriut, në mënyrë të veçantë të së drejtës për t'u organizuar lirisht, të lirisë së shprehjes dhe lirisë së shtypit, lirisë së lëvizjes brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, si dhe të së drejtës për t'u informuar.

Neni 3
**Përkufizime**

1. "Afat kohor' është koha e llogaritur në ditë pune, brenda së cilës realizohen procedurat e parashikuara në këtë ligj.
2. "Fletët e mbledhjes së nënshkrimeve" janë fletë tip për mbledhjen e nënshkrimeve të mbështetësve të nismës, të miratuara nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, sipas parashikimeve të këtij ligji.
3. "Grupi i mbledhjes së nënshkrimeve" është struktura përgjegjëse për mbledhjen e nënshkrimeve mbështetëse të nismës, në mjediset publike dhe private.
4. "Memorandum bashkëpunimi' është marrëveshja paraprake ndërmjet organizatave të shoqërisë civile ose ndërmjet tyre e shtetasve që mbështesin nismën, që përcakton rregullat e koordinimit dhe të mbarëvajtjes në tërësi të procesit të nismës, deri në depozitimin e nismës në Kuvendin e Shqipërisë.
5. "Mjedise të mbledhjes së nënshkrimeve" janë hapësirat publike ose private, me adresë dhe të numërtuara, ku realizohet procesi i mbledhjes së nënshkrimeve të mbështetësve të nismës.
6. "Nismë ligjvënëse e zgjedhësve" është propozimi në formë të shkruar i një projektligji, i nënshkruar nga jo më pak se 20 000 zgjedhës, drejtuar Kuvendit të Shqipërisë.

7. "Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës" janë strukturat që përfaqësojnë nismëtarët në të gjitha veprimtaritë para shtetasve të tjerë, institucioneve, si dhe Kuvendit të Shqipërisë.

8. "Regjistrimi i nismës ligjvënëse të zgjedhësve" është procesi i regjistrimit formal të nismës nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, pas paraqitjes së kërkesës nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës.

9. "Verifikim i nënshkrimeve" është procesi i verifikimit të fletëve të nënshkrimeve, nënshkrimeve elektronike, si dhe i të dhënave të mbështetësve të nismës ligjvënëse, që realizohet nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, sipas parashikimeve të këtij ligji.

10. "Zgjedhës" është çdo shtetas me të drejtë vote, sipas nenit 45 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

11. "Zgjedhës të asistuar" janë mbështetësit e nismës ligjvënëse që, për shkak të pamundësive fizike, asistohen nga familjarët apo shtetas të tjerë për të shprehur vullnetin e tyre pro nismës.

Neni 4

**E drejta për nismën ligjvënëse**

1. Çdo zgjedhës mund të marrë pjesë dhe gëzon të drejta të barabarta në procesin e nismës ligjvënëse.

2. Në çdo rast, nisma ligjvënëse nënshkruhet nga jo më pak se 20 000 zgjedhës, në përputhje me procedurat e parashikuara në këtë ligj.

Neni 5

**Hartimi dhe propozimi i nismës ligjvënëse**

1. Zgjedhësit ushtrojnë të drejtën e nismës ligjvënëse përmes hartimit dhe propozimit të një projektligji në Kuvendin e Shqipërisë.

2. Projektligji që propozohet në Kuvend hartohet në përputhje me Kushtetutën, rregullat e përcaktuara në Rregulloren e Kuvendit të Shqipërisë, si dhe standardet ligjore për hartimin e akteve normative.

3. Kuvendi e shqyrton nismën ligjvënëse të zgjedhësve në përputhje me parashikimet e Rregullores së Kuvendit.

4. Në rastin e mosmiratimit nga Kuvendi, nisma ligjvënëse mund të paraqitet përsëri për t'u shqyrtuar në Kuvend, por jo më parë se 6 muaj nga data e mosmiratimit.

Neni 6

**Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës ligjvënëse të zgjedhësve**

1. Zgjedhësit që iniciojnë një nismë ligjvënëse përfaqësohen nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës.

2. Në rastin kur nisma ligjvënëse iniciohet nga individë, ata përzgjedhin një përfaqësi të nismës.

3. Në rastin kur nisma ligjvënëse iniciohet nga një ose disa organizata të shoqërisë civile, nisma përfaqësohet nga komiteti përfaqësues, ku secila prej organizatave ka të drejtë të caktojë një përfaqësues.

4. Në rastet kur nisma ligjvënëse iniciohet nga individë në bashkëpunim me organizata të shoqërisë civile, përfaqësimi realizohet nga komiteti përfaqësues i nismës, i cili përbëhet nga një deri në tre anëtarë të zgjedhur nga grupi i individëve, si dhe nga një përfaqësues për çdo organizatë të shoqërisë civile.

5. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës është përgjegjës për:

a) fillimin dhe mbarëvajtjen e të gjithë procesit të nismës ligjvënëse të zgjedhësve;

b) koordinimin dhe komunikimin me institucionet përgjegjëse;

c) respektimin e plotë të së drejtës së zgjedhësve për t'u informuar;

ç) përfaqësimin e interesave të iniciatorëve në raport me të tretët.

6. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues, në emër të nismëtarëve të nismës ligjvënëse, paraqet përpara Kuvendit të Shqipërisë projektligjin, të cilin mund ta tërheqë përpara miratimit në parim në seancë plenare.

7. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës informon publikun për qëllimin dhe përmbajtjen e nismës, aktivitetet publike që do të zhvillohen për njohjen e nismës, rregullat e organizimit të përfaqësuesve të nismës dhe mbështetësve të saj, si dhe çdo informacion tjetër që gjykohet i nevojshëm për informimin e publikut.

8. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues mund të publikojë në faqen zyrtare të nismës, ose në mjete të tjera të informimit publik, listat e grupeve të mbledhjes së nënshkrimeve, vendet përkatëse të mbledhjes së tyre, si dhe të dhënat që përmbajnë fletët tip të miratuara nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve për mbledhjen e nënshkrimeve, sipas nenit 10 të këtij ligji.

Neni 7

**Financimi**

1. Shpenzimet për përgatitjen e fletëve të mbledhjes së nënshkrimeve, si dhe për mbledhjen e nënshkrimeve të zgjedhësve përballohen nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës ligjvënëse.

2. Nismëtarët përcaktojnë paraprakisht mënyrën e mbulimit të shpenzimeve, sipas pikës 1, të këtij neni, si dhe të çdo shpenzimi tjetër të nevojshëm për nismën ligjvënëse, nëpërmjet memorandumeve të bashkëpunimit.

3. Burimet dhe masa e financimit të nismës ligjvënëse bëhen periodikisht publike në faqen zyrtare të nismës dhe raporti përfundimtar i financimit të nismës publikohet jo më vonë se dita kur nisma depozitohet në Kuvend.

Neni 8

**Caktimi dhe miratimi i mjediseve për mbledhjen e nënshkrimeve**

1. Mbledhja e nënshkrimeve për një nismë ligjvënëse bëhet në mjedise publike ose private, të cilat caktohen me vendim të kryetarit të njësisë përkatëse të vetëqeverisjes vendore, me propozim të përfaqësisë/komitetit përfaqësues të nismës.

2. Kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore miraton mjediset publike dhe private ku do të bëhet mbledhja e nënshkrimeve, duke zbatuar rregullin që të ketë një vend publik/privat për jo më shumë se 5 000 zgjedhës.

3. Kërkesa për miratimin e mjediseve publike dhe private për mbledhjen e nënshkrimeve paraqitet përpara kryetarit të njësisë së vetëqeverisjes vendore nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës.

4. Kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore merr vendim jo më vonë se 20 ditë nga dita e paraqitjes së kërkesës, sipas pikës 3 të këtij neni.

5. Në rast se kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore nuk merr vendim brenda afatit të përcaktuar në pikën 4, të këtij neni, mjediset për mbledhjen e nënshkrimeve përcaktohen nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës. Në çdo rast, përcaktimi i mjediseve duhet të respektojë ruajtjen e rendit publik dhe zhvillimin normal të veprimtarisë së institucioneve.

6. Vendndodhja e mjediseve të mbledhjes së nënshkrimeve bëhet publike nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës, përmes njoftimit në faqen e internetit të nismës ligjvënëse, si dhe në mjediset e jashtme të çdo njësie të vetëqeverisjes vendore.

Neni 9

**Grupet e mbledhjes së nënshkrimeve**

1. Mbledhja e nënshkrimeve për nismën ligjvënëse të zgjedhësve realizohet nga grupet e mbledhjes së nënshkrimeve në mjediset publike dhe private të përcaktuara sipas këtij ligji.

2. Grupet e mbledhjes së nënshkrimeve përbëhen nga jo më pak se dy anëtarë, të cilët caktohen nga përfaqësia ose komiteti përfaqësues i nismës, sipas rregullave të parashikuara në memorandumet e bashkëpunimit të nënshkruara për këtë qëllim.

Neni 10
**Fletët për mbledhjen e nënshkrimeve**

1. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës ligjvënëse të shtetasve paraqet në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve një kërkesë me shkrim për pajisjen me fletët tip të mbledhjes së nënshkrimeve.

2. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve miraton me vendim, brenda 15 ditëve nga paraqitja e kërkesës, sipas pikës 1, të këtij neni, modelin e fletës tip të mbledhjes së nënshkrimeve dhe e publikon atë në faqen zyrtare të internetit të KQZ-së, në një format të shkarkueshëm.

3. Fleta tip e mbledhjes së nënshkrimeve, në njërën anë përmban informacionin mbi nismën ligjvënëse që do t'i propozohet Kuvendit, qëllimin dhe një shpjegim të përmbledhur të saj, si dhe të dhëna për përfaqësinë/komitetin përfaqësues të nismës. Në anën tjetër, fleta e mbledhjes së nënshkrimeve përmban:

a) numrin rendor;

b) gjenealitetet e zgjedhësit që mbështet nismën;

c) vendin dhe datën e lindjes;

ç) numrin e kartës së identitetit apo të pasaportës së zgjedhësit;

d) kolonën për nënshkrimet e zgjedhësve;

dh) hapësirën përkatëse për emrin dhe mbiemrin e anëtarëve të grupit të mbledhjes së nënshkrimeve që përfshihen në procesin e mbledhjes së nënshkrimeve, ku ata nënshkruajnë për faktin që kanë realizuar këtë proces.

4. Anëtarët e grupit të mbledhjes së nënshkrimeve sigurohen që qytetarët të nënshkruajnë vetëm një herë dhe vetëm pasi të kenë plotësuar informacionin e kërkuar në pikën 3 të këtij neni.

5. Nëse për shkak të pamundësisë fizike një zgjedhës nuk mund të nënshkruajë, një anëtar i familjes ose një person që e asiston nënshkruan fletën në prani të tij, sipas udhëzimeve të dhëna prej tij. Në këtë rast, nga grupi i mbledhjes së nënshkrimeve mbahet një procesverbal i veçantë ku evidentohet rasti, nënshkruhet prej tyre dhe depozitohet në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve, së bashku me fletën tip të mbledhjes së nënshkrimeve.

6. Të dhënat e plotësuara nga zgjedhësit në fletën për mbledhjen e nënshkrimeve përbëjnë të dhëna personale dhe mbrohen sipas legjislacionit në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 11
**Procedura të veçanta**

1. Nëse një zgjedhës, për arsye shëndetësore, nuk është në gjendje të shkojë në vendin e mbledhjes së nënshkrimeve, grupi i mbledhjes së nënshkrimeve, bazuar në kërkesën me shkrim të paraqitur nga vetë zgjedhësi, ose personi që e asiston, merr nënshkrimin në vendin ku ndodhet. Në çdo rast, kërkesa i paraqitet grupit të mbledhjes së nënshkrimeve jo më vonë se 24 orë para përfundimit të afatit të mbledhjes së tyre. Kërkesa i bashkëngjitet fletës së mbledhjes së nënshkrimeve dhe depozitohen së bashku në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve.

2. Mbledhja e nënshkrimeve të zgjedhësve që ndodhen të izoluar për arsye sigurie, pasi konsiderohen të dyshuar, janë akuzuar ose janë duke u gjykuar për kryerjen e një vepre penale,

ose janë duke vuajtur dënimin, realizohet në përputhje me procedurën e parashikuar në pikën 1, të këtij neni, në institucionin e sigurisë, bazuar në kërkesat me shkrim që këta persona i dërgojnë përfaqësisë ose komitetit përfaqësues të nismës ligjvënëse nëpërmjet administratës së institucionit përkatës.

3. Zgjedhësit, të cilët banojnë jashtë territorit shqiptar gjatë mbledhjes së nënshkrimeve mund të nënshkruajnë fletët përkatëse në ambasadat ose postet konsullore të Republikës së Shqipërisë. Vendi dhe koha e mbledhjes së nënshkrimeve përcaktohen nga drejtuesi i zyrës përfaqësuese përkatëse dhe njoftohen në mënyrën që siguron akses të plotë ndaj informacionit për shtetasit shqiptarë.

4. Përfaqësia/Komiteti përfaqësues i nismës siguron bashkëpunimin me institucione të tjera shtetërore, me qëllim që të lehtësojnë procesin e mbledhjes së nënshkrimeve për kategoritë e veçanta të personave që mbështesin nismën.

Neni 12
**Mbledhja e nënshkrimeve elektronike**

1. Mbledhja e nënshkrimeve në mënyrë elektronike kryhet në përputhje me legjislacionin në fuqi për nënshkrimin elektronik, dokumentin elektronik dhe atë për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara.

2. Në mbledhjen e nënshkrimeve elektronike respektohen, për aq sa është e mundur, kërkesat e pikës 3, të nenit 10, të këtij ligji, për të dhënat që duhet të përmbajë fleta tip e mbledhjes së nënshkrimit.

Neni 13
**Afati për mbledhjen e nënshkrimeve**

1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, brenda 15 ditëve nga paraqitja e kërkesës me shkrim të përfaqësisë/komitetit përfaqësues të nismës për pajisjen me fletët tip për mbledhjen e nënshkrimeve, përcakton me vendim, sipas propozimit të përfaqësisë/komitetit përfaqësues, periudhën kohore gjatë së cilës zhvillohet procesi i mbledhjes së nënshkrimeve, në vendet publike dhe private, si dhe i nënshkrimeve elektronike.

2. Fletët e mbledhjes së nënshkrimeve depozitohen në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës, jo më vonë se pesë ditë pas përfundimit të procesit të mbledhjes së tyre, së bashku me dokumentacionin shoqërues të kërkesave të zgjedhësve që nuk mund të nënshkruajnë në vendet publike, procesverbalet e grupeve mbështetëse të nismës për zgjedhësit që, për shkak të paaftësive fizike, nuk mund të nënshkruajnë vetë, si dhe mbledhjen e nënshkrimeve në mënyrë elektronike, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Neni 14
**Verifikimi i nënshkrimeve**

1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve verifikon nënshkrimet, si dhe saktësinë e dokumenteve identifikuese të mbështetësve të nismës, sipas procedurave të parashikuara në Kodin Zgjedhor për verifikimin e nënshkrimeve dhe në legjislacionin në fuqi për nënshkrimin elektronik, brenda 30 ditëve nga depozitimi i tyre, dhe merr një nga vendimet e mëposhtme:

a) regjistron nismën ligjvënëse të zgjedhësve;

b) cakton një afat kohor për plotësimin ose korrigjimin e pasaktësive të nënshkrimeve;

c) refuzon regjistrimin e nismës nëse nga verifikimi rezulton se numri i nismëtarëve që kanë mbështetur nismën, duke depozituar identitetin dhe firmat e tyre, është më i vogël se 20 000 zgjedhës.

2. Nëse është rasti, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve mund të kërkojë informacion shtesë nga institucionet qendrore dhe vendore, si dhe mund të konsultohet me ekspertë.

3. Në rast të mospërputhjes të informacionit që përmbajnë fletët e nënshkrimeve, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ia kthen fletët përfaqësisë/komitetit përfaqësues të nismës, me qëllim korrigjimin e tyre brenda 20 ditëve nga dita e kthimit.

4. Pas ridepozitimit të fletëve të rishikuara, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve kryen sërish verifikimet përkatëse dhe njofton, brenda 2 ditëve, përfaqësinë/komitetin përfaqësues të nismës ligjvënëse.

5. Në rastin e refuzimit të regjistrimit të nismës ose të fletëve të nënshkrimeve, si dhe në rastin e kthimit të tyre për rishikim, vendimi i Komisionit Qendror të Zgjedhjeve duhet të jetë i arsyetuar.

Neni 15

**Depozitimi i nismës ligjvënëse në Kuvend**

Projektligji i plotë së bashku me relacionin që përshkruan dhe analizon qëllimin që kërkon të arrijë dhe që përligj shpenzimet financiare për zbatimin e tij, si dhe vendimi i Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për regjistrimin e nismës ligjvënëse të zgjedhësve depozitohen në Kuvendin e Shqipërisë nga përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës, sipas procedurave të përcaktuara në Rregulloren e Kuvendit.

Neni 16

**Ankimi ndaj vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve**

Kundër vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për refuzimin e regjistrimit të fletëve të nënshkrimeve ose për refuzimin e regjistrimit të nismës, përfaqësia/komiteti përfaqësues i nismës mund të paraqesë ankim në gjykatën administrative.

Neni 17

**Sanksionet**

1. Shkelja e procedurave dhe afateve që lidhen me mbledhjen e nënshkrimeve dhe regjistrimin e nismës nga personat përgjegjës përbën kundërvajtje administrative dhe dënohet me gjobë nga 50 000 deri në 100 000 lekë.

2. Kur personat e ngarkuar nga ky ligj me mbledhjen e nënshkrimeve përfshijnë të dhëna të rreme, mbajnë përgjegjësi penale në bazë të dispozitave të Kodit Penal.

3. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve gjykon shkeljet administrative, sipas procedurave të parashikuara në Kodin e Procedurave Administrative.

4. Vendimet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve mund të ankimohen në gjykatën administrative.

Neni 18

**Hyrja në fuqi**

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë nga botimi në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 18.7.2019.

Shpallur me dekretin nr.11250, datë 5.8.2019 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Ilir Meta